2020 оны 05 дугээр сарын 06
№17 /1119/

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН АЛБАН МЭДЭЭЛЭЛ

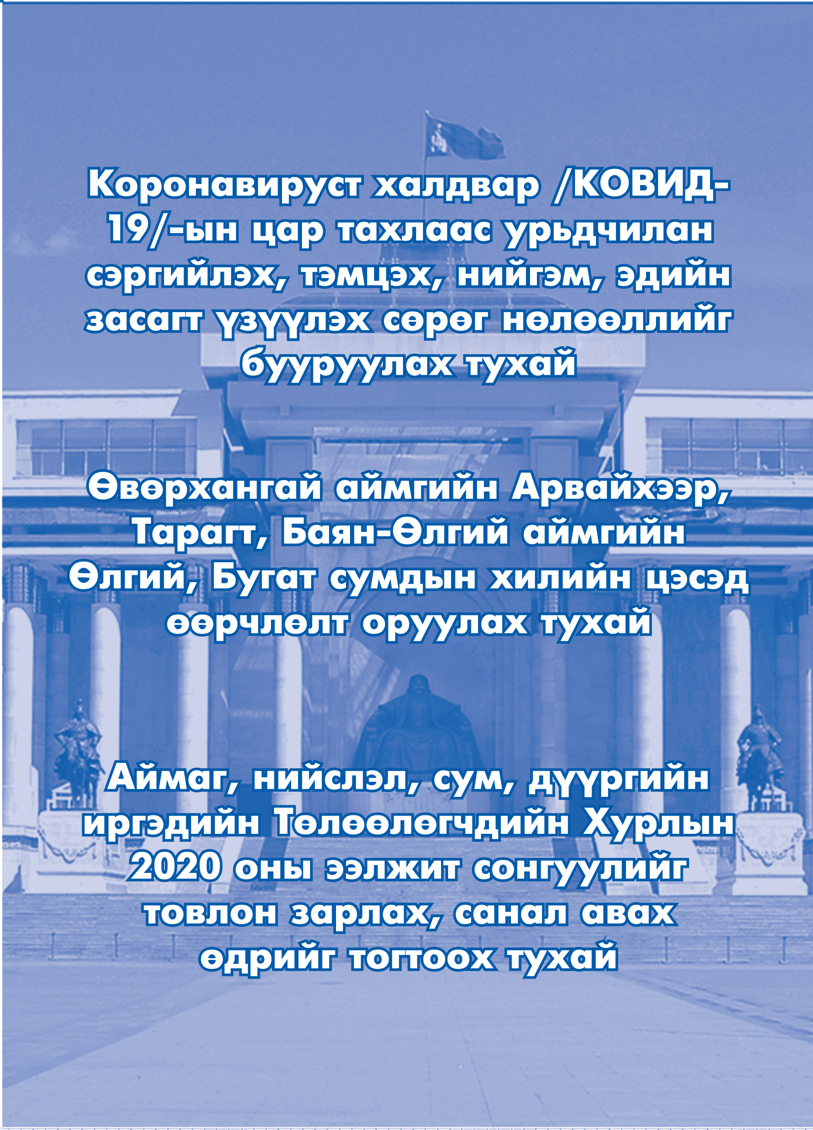

Монгол Улсын хууль

Коронавируст халдвар /КОВИД-19/-ын цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах тухай

Монгол Улсын Их Хурлын тогтоол

Өвөрхангай аймгийн Арвайхээр, Тарагт, Баян-Өлгий аймгийн Өлгий, Бугат сумдын хилийн цэсэд өөрчлөлт оруулах тухай

Монгол Улсын Их Хурлын тогтоол

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2020 оны ээлжит сонгуулийг товлон зарлах, санал авах өдрийг тогтоох тухай

Улаанбаатар хот
2020 он

Улсын Их Хурлын Тамгын газар

ГАРЧИГ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

175.	Коронавируст халдвар /КОВИД-19/-ын цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах тухай		822
176.	Эрүүгийн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай		838
177.	Зөрчлийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай		839
178.	Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай		840
179.	Эрүүл мэндийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай		840

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

180.	Өвөрхангай аймгийн Арвайхээр, Тарагт, Баян-Өлгий аймгийн Өлгий, Бугат сумдын хилийн цэсэд өөрчлөлт оруулах тухай	Дугаар 22	841
181.	Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2020 оны ээлжит сонгуулийг товлон зарлах, санал авах өдрийг тогтоох тухай	Дугаар 23	855
182.	Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2020 оны ээлжит сонгуульд техник хэрэгсэл хэрэглэх тухай	Дугаар 24	856
183.	Хүний эрхийн Үндэсний Комиссын дарга, гишүүний үүрэгт ажлаас чөлөөлөх тухай	Дугаар 25	856
184.	Тооллогын комисс байгуулах тухай	Дугаар 26	857

185.	Улсын Их Хурлын гишүүнээс чөлөөлөх тухай	Дугаар 27	857
186.	Хуулийн төсөл буцаах тухай	Дугаар 28	858
187.	Хуулийн төсөл буцаах тухай	Дугаар 29	858
188.	Коронавируст халдвар /КОВИД-19/-ын цар тахлын үед санхүү, эдийн засгийн тогтвортой байдлыг хангах, эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, төрийн үйлчилгээнд цахим шилжилт хийх арга хэмжээний тухай	Дугаар 32	859

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2020 оны 04 дүгээр сарын 29-ний өдөр

Улаанбаатар хот

КОРОНАВИРУСТ ХАЛДВАР /КОВИД-19/-ЫН ЦАР ТАХЛААС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ, ТЭМЦЭХ, НИЙГЭМ, ЭДИЙН ЗАСАГТ ҮЗҮҮЛЭХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ ТУХАЙ

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ
НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1 дүгээр зүйл.Хуулийн зорилт

1.1.Энэ хуулийн зорилт нь коронавируст халдвар /КОВИД-19/-ын цар тахал /цаашид “цар тахал” гэх/-аас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, нийгмийн эрүүл мэндийг хамгаалах, хүний эрхэд тодорхой хязгаарлалт хийх, холбогдох шийдвэрийг шуурхай гаргах, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, зохион байгуулалтын асуудлыг Засгийн газар онцгой журмаар шийдвэрлэхтэй холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

2 дугаар зүйл.Цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах хууль тогтоомж

2.1.Цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах хууль тогтоомж нь Монгол

Улсын Үндсэн хууль[1], Гамшгаас хамгаалах тухай хууль[2], Эрүүл мэндийн тухай хууль[3], энэ хууль болон эдгээр хуультай нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ.

2.2.Монгол Улсын олон улсын гэрээнд энэ хуульд зааснаас өөрөөр заасан бол олон улсын гэрээний заалтыг дагаж мөрдөнө.

3 дугаар зүйл.Хуулийн үйлчлэх хүрээ

3.1.Цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах үйл ажиллагааг энэ хуулиар зохицуулах бөгөөд энэ хуульд зохицуулснаас бусад харилцааг холбогдох хуулиар зохицуулна.

3.2.Монгол Улсын Их Хурлын сонгуулийн тухай хууль[4], Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулиас[5] бусад хуулийн дагуу олон нийтийг биечлэн хамруулах арга хэмжээг зохион байгуулах, албан тушаалтныг сонгон шалгаруулахаар хуульчилсан зохицуулалтыг энэ хуулийн үйлчлэл зогссон өдрөөс эхлэн тухайн хуульд заасан хугацааг баримтлан хэрэгжүүлнэ.

4 дүгээр зүйл.Хуулийн нэр томьёоны тодорхойлолт

4.1.Энэ хуульд хэрэглэсэн дараах нэр томьёог доор дурдсан утгаар ойлгоно:

4.1.1.“тохиолдол” гэж тухайн өвчний батлагдсан болон сэжигтэй, магадлалтай тохиолдол бүрийг;

4.1.2.“халдвар” гэж халдварт өвчин үүсгэгч хүн, амьтны биед нэвтрэн орж, өсөж үржихийг;

4.1.3.“хөл хорио” гэж тодорхой хугацаанд хүн ам, газар нутгийг хамарч халдварт өвчин тархахаас сэргийлэх, халдварыг анх гарсан голомтод нь барих, хяналтад авахад чиглэсэн арга хэмжээг;

4.1.4.“тусгаарлах” гэж халдвар авсан байж болзошгүй

---

[1] Монгол Улсын Үндсэн хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 1992 оны 1 дугаарт нийтлэгдсэн.
[2] Гамшгаас хамгаалах тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2017 оны 7 дугаарт нийтлэгдсэн.
[3] Эрүүл мэндийн тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2011 оны 21 дугаарт нийтлэгдсэн.
[4] Монгол Улсын Их Хурлын сонгуулийн тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2019 оны 49 дугаарт нийтлэгдсэн.
[5] Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2020 оны 8 дугаарт нийтлэгдсэн.

сэжигтэй хүн, халдвараар бохирлогдсон сэжигтэй гар тээш, ачаа, чингэлэг, тээврийн хэрэгсэл, бараа, шуудангийн илгээмжийг тусгаарлахыг;

4.1.5.“ажиглах” гэж халдвар дамжих аюулыг тодорхойлох зорилгоор тодорхой хугацааны туршид хүний эрүүл мэндийн байдлыг хянах үйл ажиллагааг;

4.1.6.“халдварлагдсан” гэж хүн амын эрүүл мэндэд эрсдэл учруулах халдвар тээгч хүн болон халдвараар нас барсан хүний цогцос, халдвар үүсгэгчээр бохирдсон эд хэрэглэл, гар тээш, ачаа, чингэлэг, тээврийн хэрэгсэл, бараа, шуудангийн илгээмжийг;

4.1.7.“халдваргүйжүүлэлт” гэж хүний болон амьтны биеийн гадаргуу дээр, эсхүл гар тээш, ачаа, чингэлэг, тээврийн хэрэгсэл, бараа, шуудангийн илгээмжийн дотор болон гадна хэсэгт байгаа халдвар үүсгэгчийг физик болон химийн аргаар устгах, эсхүл тоог цөөрүүлэх арга хэмжээ авахыг;

4.1.8.“халдварын сэжигтэй” гэж хүн амын эрүүл мэндэд аюул занал учруулж болох эрсдэлд өртсөн буюу өртсөн байх магадлалтай, өвчин тараах эх үүсвэр байж болзошгүй хүн, гар тээш, ачаа, чингэлэг, тээврийн хэрэгсэл, бараа, шуудангийн илгээмжийг.

5 дугаар зүйл.Үйл ажиллагаанд баримтлах зарчим

5.1.Цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах үйл ажиллагаанд дараах зарчим баримтална:

5.1.1.хүний амь нас, эрүүл мэнд, аюулгүй байдлыг хамгаалах, эмнэлгийн үйлчилгээ тэгш, хүртээмжтэй байх;

5.1.2.шуурхай, ил тод, хариуцлагатай байх;

5.1.3.олон улсын эрүүл мэндийн дүрмийн хүрээнд үйл ажиллагаагаа хэрэгжүүлэх;

5.1.4.нийгмийн эрүүл мэндийг хамгаалах зорилгоор бусад хуульд зааснаас өөр журам тогтоох, хүний зарим эрх, эрх чөлөөг хязгаарлах;

5.1.5.ялгаварлан гадуурхахгүй, гутаан доромжлохгүй байх;

5.1.6.байгууллага хоорондын хамтын ажиллагааг хангах, харилцан мэдээлэл солилцох, иргэд, олон нийтийн оролцоо, дэмжлэгийг авах.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ
ТӨРИЙН БОЛОН БУСАД БАЙГУУЛЛАГААС АВЧ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ АРГА ХЭМЖЭЭ

6 дугаар зүйл.Монгол Улсын Их Хурлаас авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

6.1.Монгол Улсын Их Хурал цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах талаар дараах арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ:

6.1.1.цар тахлын үед шуурхай авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээтэй холбогдсон хууль, Улсын Их Хурлын бусад шийдвэрийн төслийг дараалал харгалзахгүйгээр хэлэлцэн шийдвэрлэх;

6.1.2.энэ хуулийн 6.1.1-д заасан хууль, Улсын Их Хурлын бусад шийдвэрийн төслийг Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуульд[6] заасны дагуу шуурхай хянан хэлэлцэх;

6.1.3.цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах талаар Засгийн газраас авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээнд тогтмол хяналт тавих.

6.2.Монгол Улсын Их Хурал энэ хуулийн биелэлтэд хяналт тавих үүрэг бүхий түр хороог Улсын Их Хурлын бүх Байнгын хорооны болон Улсын Их Хурал дахь цөөнхийн төлөөллийг оролцуулан байгуулна.

6.3.Энэ хуулийн 6.2-т заасан түр хороо дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

6.3.1.энэ хуулийн биелэлтийг сар тутам нээлттэйгээр хэлэлцэх;

6.3.2.бусад Байнгын хороогоор энэ хуулийн биелэлтийг хэлэлцүүлэх санал гаргах.

7 дугаар зүйл.Засгийн газраас авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

7.1.Цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах талаар Засгийн газар энэ хуулийн 11.1-д заасан шаардлагад нийцүүлэн дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ:

7.1.1.цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх чиглэлээр хорио цээр, хөдөлгөөний болон цагийн хязгаарлалт тогтоох,

---

[6] Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2007 оны 39 дугаарт нийтлэгдсэн.

зайнаас харьцах зэрэг шаардлагатай арга хэмжээг эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын саналыг үндэслэн авах, тэдгээрт мөрдөх журам, зааврыг батлах;

7.1.2.цар тахлын үед иргэдийн эрүүл мэнд, орлогыг хамгаалах, ажлын байрыг хадгалах, эдийн засгийг идэвхжүүлэх, эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх, хорио цээрийн болон хязгаарлалтын дэглэмд шаардлагатай санхүүжилтийг шийдвэрлэх, хямралын эсрэг холбогдох санг арвижуулах зорилгоор жилийн батлагдсан төсвийн нийт зарлагын хэмжээг нэмэгдүүлэхгүйгээр төсвийн ерөнхийлөн захирагч хооронд, хөрөнгийн болон урсгал зардал хооронд төсвийн зохицуулалт хийх;

7.1.3.эрсдэл бүхий нөхцөлд үүрэг гүйцэтгэж байгаа төрийн жинхэнэ болон үйлчилгээний албан хаагчид зориулсан түрээслээд өмчлөх хэлбэртэй ипотекийн зээлийн тусгай бүтээгдэхүүний хүүгийн татаасаар Төв банканд дэмжлэг үзүүлэх;

7.1.4.цар тахлын үед халдварын голомтод болон эрсдэл бүхий нөхцөлд ажиллах байгууллага, ажилтныг шаардлагатай хамгаалалтын хувцас, хэрэгсэл, техник, багаж, тоног төхөөрөмжөөр хангах, мэдээлэл, сургалт, сэтгэл зүйн туслалцаа болон бусад дэмжлэг үзүүлэх, хөдөлмөрийн аюулгүй байдлын нөхцөл бүрдүүлэх, эдгээртэй холбоотой зардлыг шийдвэрлэх;

7.1.5.цар тахлын үед хорио цээр, хязгаарлалтын дэглэмийн улмаас үйл ажиллагаа нь доголдсон аж ахуйн нэгж, байгууллага, цалин, орлого нь тасалдсан иргэдэд зохих дэмжлэг үзүүлэх;

7.1.6.цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр ажиллаж байгаа байгууллага хоорондын хамтын ажиллагааг хангах, харилцан мэдээлэл солилцох, уг үйл ажиллагаанд төрийн бусад байгууллагыг татан оролцуулах журмыг Улсын онцгой комиссын санал болгосноор батлах;

7.1.7.нийтээр тэмдэглэх баярын болон тэмдэглэлт өдрийг тэмдэглэн өнгөрүүлэхийг улсын хэмжээнд болон зарим нутаг дэвсгэрийн хэмжээнд хязгаарлах;

7.1.8.өмчийн хэлбэр үл харгалзан бүх шатны хичээл, сургалтын үйл ажиллагааг тодорхой хугацаагаар хойшлуулах, сургалтын төлбөрийг хөнгөлөх, дараагийн төлбөрт шилжүүлэх;

7.1.9.бүх шатны сургалтын байгууллагын үйл ажиллагааг тодорхой хугацаагаар хойшлуулсан, хязгаарласан тохиолдолд цахим,

эсхүл бусад хэлбэрээр зайн сургалтыг чанартай, хүртээмжтэй хүргэх, багш болон суралцагчийн оролцоо, түүнд тавих хяналтыг сайжруулах;

7.1.10.шашны байгууллагын шашин номын хурал, цуглааныг олон нийтийг биечлэн хамруулан зохион байгуулахыг тодорхой хугацаагаар зогсоох;

7.1.11.цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, эрүүл мэндээ хамгаалах арга замын талаар үнэн зөв, бодит мэдээллээр иргэдийг тогтмол, шуурхай, хүртээмжтэй хангах;

7.1.12.цар тахлын үед орон гэргүй, нэн ядуу иргэдийг орон байр, хоол хүнс, ундны цэвэр усаар хангах, халдвараас сэргийлэх ажлыг зохион байгуулах;

7.1.13.төрөлжсөн асрамжийн газар, түүнчлэн эрүүлжүүлэх, баривчлах, цагдан хорих байр, хорих ангид байгаа болон бусад хэлбэрээр эрх чөлөө нь хязгаарлагдсан иргэдийн эрүүл мэндийг хамгаалах, халдвараас урьдчилан сэргийлэх, эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ, эм, эмнэлгийн хэрэгслээр хангах ажлыг зохион байгуулах;

7.1.14.эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, оношлуур, урвалж, ариутгал, халдваргүйтгэлийн бодис, иргэдийн хамгаалах хэрэгсэл, хүнсний болон бусад шаардлагатай барааг улсын хилээр гаргахыг хориглох асуудлыг шийдвэрлэх;

7.1.15.цар тахлын болон нийгмийн эрүүл мэндийн ноцтой байдлын үед бэлэн байдлыг хангах, хариу арга хэмжээг авахад шаардлагатай хүнсний болон бусад нөөцтэй байх ба нөөцийн жагсаалтыг баталж, түүнийг бүрдүүлэхтэй холбоотой зардлыг шийдвэрлэх;

7.1.16.цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх үйл ажиллагаанд ажлын тусгай горимоор томилогдон ажиллаж байгаа төрийн албан хаагчид нэмэгдэл, нэмэгдэл хөлс, нөхөх олговор, урамшуулал олгох асуудлыг шийдвэрлэх;

7.1.17.цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх үйл ажиллагаанд иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагыг татан оролцуулах журмыг батлах;

7.1.18.цар тахлын үед өргөн хэрэглээний болон стратегийн ач холбогдол бүхий зарим бараа бүтээгдэхүүний үнэ тогтвортой байхад чиглэсэн төрийн зохицуулалтын арга хэмжээг авах;

7.1.19.улсын хилээр нэвтрэх болон дотоодын зорчигч, тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнд тодорхой хугацаанд хязгаарлалт хийх;

7.1.20.гэр бүлийн хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх ажлыг эрчимжүүлэх, хохирогчид үзүүлэх үйлчилгээ, түр хамгаалах байранд шаардлагатай хөрөнгө оруулалт болон 24 цагаар ажиллуулах утасны санхүүжилтийг шийдвэрлэх;

7.1.21.цар тахлын халдвараар өвчилсөн, өвчилсөн байж болзошгүй хүнийг ялгаварлан гадуурхах, гутаан доромжлохоос урьдчилан сэргийлэх, ийм үйл ажиллагааг хуульд заасан аргаар таслан зогсоох;

7.1.22.цар тахлын үед арга хэмжээ авахдаа хүүхэд болон өндөр настай, хууч өвчтэй, эрүүл мэндийн тогтмол тусламж, үйлчилгээ шаардлагатай, хөгжлийн бэрхшээлтэй, жирэмсэн иргэдэд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, эмзэг бүлгийн иргэдэд санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх;

7.1.23.эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ, эм, хэрэгслээр иргэдийг тэгш, хүртээмжтэй хангах;

7.1.24.Монгол Улсын Их Хурлын болон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгууль зохион байгуулах үйл ажиллагааны явцад цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр шаардлагатай арга хэмжээг авч, холбогдох зардлыг шийдвэрлэх;

7.1.25.үр тарианы болон хүнсний ногооны үрийн нөөц бүрдүүлэх, газар тариалангийн ургац тасалдахаас сэргийлэх арга хэмжээг зохион байгуулах;

7.1.26.экспортын бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэгч аж ахуйн нэгжид дэмжлэг үзүүлэх, тэдгээрийн үйл ажиллагаанд төрийн хяналт тавих.

7.2.Энэ хуулийн 7.1.2-т заасан арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд Төсвийн тухай хууль[7], Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд[8] өөрөөр заасан бол энэ хуулийг дагаж мөрдөнө.

7.3.Энэ хуулийн 7.1.2-т заасан арга хэмжээг хэрэгжүүлэх саналыг санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага боловсруулж, Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлэн шийдвэрлүүлнэ.

---

[7] Төсвийн тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2012 оны 3 дугаарт нийтлэгдсэн.

[8] Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2010 оны 30 дугаарт нийтлэгдсэн.

8 дугаар зүйл.Улсын онцгой комиссоос авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

8.1.Цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх талаар Улсын онцгой комисс дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ:

8.1.1.гадаад улсад байгаа Монгол Улсын иргэн буцаж ирэх хүсэлт гаргасан тохиолдолд тухайн улс дахь өвчлөлийн тархалт, эрсдэл, шууд нислэгийн боломж зэрэг бусад нөхцөл байдлыг харгалзан татан авах ажлыг үе шаттайгаар зохион байгуулах;

8.1.2.Монгол Улсад байгаа гадаад улсын иргэн буцах хүсэлт гаргасан тохиолдолд улсын хилээр нэвтрүүлэх талаар холбогдох шийдвэр гаргах;

8.1.3.энэ хуулийн 8.1.1, 8.1.2-т заасан ажиллагааны хүрээнд зорчигчийг улсын хилээр нэвтрүүлэх зөвшөөрөл олгох журмыг баталж, хэрэгжүүлэх;

8.1.4.дамжин өнгөрөх болон улс хоорондын ачаа тээвэр, эрдэс баялгийн экспортын хүрээнд ачаа тээврийг улсын хилээр нэвтрүүлэх зөвшөөрөл олгох журмыг батлах;

8.1.5.энэ хуулийн 7.1.15-д заасан нөөц бүрдүүлэх, хуваарилах ажлыг зохион байгуулах.

9 дүгээр зүйл.Төрийн бусад байгууллагаас авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

9.1.Цар тахлын тохиолдол ажиглах, халдварыг илрүүлэх, оношлох, баталгаажуулах, мэдээлэх, халдварт өвчтөнийг тусгаарлах, эмчлэх зэрэг шаардлагатай бусад хариу арга хэмжээний журмыг эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

9.2.Хилийн боомтоор нэвтэрч байгаа зорчигч, тээврийн хэрэгсэл, бараа, бүтээгдэхүүнд хяналт шалгалт хийх, халдварын сэжигтэй зорчигчийг илрүүлэх, тандах, тусгаарлалтад шилжүүлэх зэрэг хилийн нэвтрэх цэгт авч хэрэгжүүлэх хариу арга хэмжээний журмыг мэргэжлийн хяналтын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

9.3.Энэ хуулийн 7.1.15-д заасан нөөцөд байх эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, тоног төхөөрөмж, ариутгал, халдваргүйтгэлийн бодисын жагсаалт, нөөц бүрдүүлэх, хадгалах, шинэчлэх, зарцуулах зааврыг эрүүл мэндийн болон онцгой байдлын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн хамтран батална.

9.4.Халдварт өвчнөөс хамгаалах зориулалттай эмнэлгийн хэрэгслийг эрүүл ахуйн шаардлага хангасан эсэхийг тодорхойлсон лабораторийн шинжилгээг үндэслэн эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас олгосон нэг удаагийн импортын лицензээр тусгай зөвшөөрөл шаардалгүйгээр улсын хилээр оруулах ба уг хамгаалах хэрэгслийн жагсаалтыг эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

9.5.Эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага цар тахлын халдварын эмчилгээнд шаардлагатай шинэ төрлийн эм, ариутгал, халдваргүйтгэлийн бодисыг түргэвчилсэн журмаар бүртгэнэ.

9.6.Энэ хуулийн 7.1.15-д заасан нөөц бүрдүүлэх зорилгоор бараа бүтээгдэхүүнийг импортлоход түүнчлэн дотооддоо үйлдвэрлэхэд шаардагдах түүхий эд, тоног төхөөрөмжийг гаалийн болон нэмэгдсэн өртгийн албан татвараас чөлөөлнө.

9.7.Цар тахлын халдвараар өвчилсөн, өвчилсөн байж болзошгүй гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүнийг Монгол Улсын хилээр оруулахгүй байж болно.

9.8.Зорчигч, тээврийн хэрэгслийг хорио цээрийн дэглэмийн үед улсын хилээр нэвтрүүлэхэд хилийн хяналтын байгууллагаас гадна холбогдох эрх бүхий байгууллагын төлөөлөл хилийн боомтод ажиллаж болох ба уг үйл ажиллагаанд мөрдөх тусгай журмыг хилийн боомтын зөвлөлийн дарга батлан мөрдүүлж, нэгдсэн удирдлагаар хангаж ажиллана.

9.9.Хилийн боомтоор зорчигчийн улсын хил нэвтрэх үеийн баримт бичгийг хялбаршуулсан журмаар шалгах бөгөөд холбогдох журмыг улсын хил хамгаалах байгууллагын дарга батална.

9.10.Цар тахлын үед шүүгч, прокурорыг 24 цагаар ажиллуулах журмыг Улсын дээд шүүхийн ерөнхий шүүгч болон Улсын ерөнхий прокурор тус тус баталж, хэрэгжилтийг зохион байгуулна.

9.11.Үндсэн хуулийн цэцэд маргаан хянан шийдвэрлэх болон бусад эрх бүхий байгууллагын хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаа, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх зарим ажиллагааг цахимаар явуулж болох бөгөөд эдгээр байгууллага иргэний үндсэн эрх, эрх чөлөөний баталгааг дордуулахгүйгээр өөрийн бүрэн эрхийн хүрээнд холбогдох журмыг баталж, хэрэгжилтийг зохион байгуулна.

9.12.Олон улсын шуудан солилцооны үйлчилгээний тасралтгүй, шуурхай байдлыг хангаж, улсын хил, гаалиар түргэвчилсэн горимоор

нэвтрүүлэх журмыг гаалийн болон харилцаа холбооны асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн хамтран батална.

9.13.Цар тахлын талаар олон нийтийг төөрөгдүүлэх, илт худал мэдээлэл цахим орчинд тархахаас сэргийлэх зорилгоор цахим орчинд зохицуулалт хийх журмыг Цагдаагийн төв байгууллага Харилцаа холбооны зохицуулах хороотой хамтран баталж, хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллана.

9.14.Хөл хорио, хөдөлгөөний хязгаарлалт тогтоосны улмаас Монгол Улсаас гарах боломжгүй болсон нь холбогдох баримтаар тогтоогдсон гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүний Монгол Улсын визийн болон тус улсад оршин суух зөвшөөрлийн хугацааг тухайн нөхцөл байдал арилах хүртэл хугацаагаар сунгах, хугацаа хэтрүүлсний төлбөр, торгуулиас чөлөөлөх асуудлыг шийдвэрлэнэ.

10 дугаар зүйл.Төв банк болон арилжааны банкнаас авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

10.1.Төв банк цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах талаар зайлшгүй тохиолдолд дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ:

10.1.1.төгрөгийн болон банк санхүүгийн тогтолцооны тогтвортой байдлыг хангаж, эдийн засгийн тодорхой салбарыг дэмжих, банкны санхүүгийн байдлыг сайжруулах зорилгоор банканд зээл олгох Төв банк /Монголбанк/-ны тухай хуульд[9] заасан үйл ажиллагаа явуулж, хуульд заасан арга, хэрэгслийг ашиглах;

10.1.2.гадаад валютын нөөцийг нэмэгдүүлэх, зохицуулах зорилгоор дотоод болон гадаадын улс, олон улсын банк, санхүүгийн байгууллага, хуулийн этгээдээс зээл болон бусад хэлцлээр гадаад валют авах, худалдан авах нөхцөлтэйгөөр дотоодын банк, санхүүгийн байгууллагад зээл олгох.

10.2.Энэ хуулийн 10.1-д заасан зээл, хэлцлийн нөхцөл, шаардлагыг Төв банк тогтооно.

10.3.Энэ хуулийн 10.1-д заасан арга хэмжээг авахад Төв банк /Монголбанк/-ны тухай хуулийн 23 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 2, 4, 7 дахь заалт хамаарахгүй.

10.4.Цар тахлын үед банкны харилцах дансанд хүү тооцохгүй, гадаад валютын хадгаламжийг албан журмын даатгалд хамруулахгүй

[9] Төв банк /Монголбанк/-ны тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 1996 оны 11 дугаарт нийтлэгдсэн.

бөгөөд иргэн, хуулийн этгээд хоорондын гүйлгээг үндэсний мөнгөн тэмдэгтээр гүйцэтгэнэ.

10.5.Эрсдэл бүхий нөхцөлд үүрэг гүйцэтгэж байгаа төрийн жинхэнэ болон үйлчилгээний албан хаагчид зориулсан түрээслээд өмчлөх хэлбэртэй ипотекийн зээлийн тусгай бүтээгдэхүүн гаргана.

10.6.Барилгын салбарын зээлийн чанар муудахаас сэргийлэх, ажлын байрыг хадгалах зорилгоор Төв банкнаас олгосон санхүүжилтийн үндсэн төлбөрийн эргэн төлөлтийн хэмжээгээр орон сууцны ипотекийн зээлийг үргэлжлүүлэн санхүүжүүлнэ.

10.7.Ипотекийн зээлийн эргэн төлөлтийн хугацааг зээлийн үндсэн болон хүүгийн төлбөрийн үлдэгдэл хэмжээг нэмэгдүүлэхгүйгээр нийт 6 хүртэлх сараар хугацааг сунгах асуудлыг Засгийн газартай хамтран хэрэгжүүлнэ.

11 дүгээр зүйл.Эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтны шийдвэр, арга хэмжээнд тавих шаардлага

11.1.Цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх талаар эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтнаас гаргах шийдвэр, арга хэмжээ нь Монгол Улсын Үндсэн хуулиар хамгаалсан иргэний үндсэн эрх, эрх чөлөөг хязгаарлах тохиолдолд дараах шаардлагыг нэг мөр хангана:

11.1.1.хуульд заасан үндэслэл, журмын дагуу гарсан байх;

11.1.2.үндэсний аюулгүй байдал, нийгмийн хэв журам, нийтийн ёс суртахуун, нийгмийн эрүүл мэнд, эсхүл хүний бусад үндсэн эрх, эрх чөлөөг хамгаалах зорилготой байх;

11.1.3.энэ хуулийн 11.1.2-т заасан зорилгод хүрэхэд зайлшгүй, тохирсон байх;

11.1.4.хүний амьд явах эрх, итгэл үнэмшилтэй байх, шашин шүтэх, эс шүтэх эрх чөлөө, түүнчлэн хэнд боловч эрүү шүүлт тулгах, хүнлэг бус, хэрцгий хандахыг хориглосон Монгол Улсын Үндсэн хуулийн заалтыг хөндөөгүй байх;

11.1.5.хүнийг үндэс, угсаа, хэл, арьсны өнгө, нас, хүйс, нийгмийн гарал, байдал, хөрөнгө чинээ, эрхэлсэн ажил, албан тушаал, шашин шүтлэг, үзэл бодол, боловсролоор болон бусад шинжээр нь ялгаварлан гадуурхахгүй, нэр төрийг нь доромжлохгүй байх.

11.2.Энэ хуульд заасан арга хэмжээ нь тухайн нөхцөлд тохирсон тодорхой хамрах хүрээ, хугацаатай байх бөгөөд цугларсан мэдээллийг нийгмийн эрүүл мэндийг хамгаалахаас бусад зорилгоор урвуулан ашиглахыг хориглоно.

11.3.Цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, нийгмийн эрүүл мэндийг хамгаалах зорилгоор гарах шийдвэр, арга хэмжээ нь иргэний үндсэн эрх, эрх чөлөөг хамгийн бага хязгаарласан, бодитой, тохирсон байна.

11.4.Энэ хуулийн 11.1-д заасан шийдвэр, арга хэмжээний талаар хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр олон нийтэд тогтмол, шуурхай, хүртээмжтэй, дэлгэрэнгүй мэдээлнэ.

11.5.Хүний эрхийн үндэсний комисс Монгол Улсын Хүний эрхийн Үндэсний Комиссын тухай хуульд[10] заасан чиг үүрэг, бүрэн эрхийн хүрээнд энэ хуульд заасан арга хэмжээнд хяналт тавина.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ
ИРГЭН, ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДИЙН ЭРХ, ҮҮРЭГ

12 дугаар зүйл.Иргэний эрх, үүрэг

12.1.Иргэн цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх талаар дараах эрхтэй:

12.1.1.холбогдох байгууллага, албан тушаалтнаас хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээний талаар үнэн зөв, бодит мэдээлэл авах;

12.1.2.цар тахлын халдвараар өвчилсөн, өвчилсөн байж болзошгүй тохиолдолд шаардлагатай эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ авах;

12.1.3.цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх талаар гаргасан шийдвэр, арга хэмжээ энэ хуулийн 11.1-д заасан шаардлагыг хангаагүйгээс эрх, эрх чөлөө нь зөрчигдсөн гэж үзвэл шүүхэд гомдол гаргах;

12.1.4.хуульд заасан бусад эрх.

12.2.Иргэн цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх талаар дараах үүрэгтэй:

---
[10] Хүний эрхийн Үндэсний Комиссын тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2020 оны 8 дугаарт нийтлэгдсэн.

12.2.1.эрх бүхий байгууллагаас баталсан шийдвэр, хорио цээр, хөдөлгөөний болон цагийн хязгаарлалтын дэглэм, заавар, журам, шаардлага, сэрэмжлүүлэг, анхааруулга, зөвлөмжийг сахин биелүүлэх;

12.2.2.өөрийн эрүүл мэндийн байдал, аяллын түүх зэрэг халдвар судлалд шаардлагатай мэдээллийг үнэн зөв өгөх;

12.2.3.мэргэжлийн байгууллагын шаардлагын дагуу үзлэг, шинжилгээнд заавал хамрагдах;

12.2.4.цар тахлын халдварын сэжигтэй шинж тэмдэг илэрсэн тохиолдолд өөрийгөө тусгаарлан эмнэлгийн байгууллагад яаралтай мэдэгдэх;

12.2.5.албан байгууллага, олон нийтийн газарт амны хаалт тогтмол зүүх, гараа тогтмол угаах, өдөр тутмын эрүүл ахуйн шаардлагыг хангах;

12.2.6.цар тахлын халдварын үед тусгаарлах, ажиглах журмыг чанд сахих;

12.2.7.халдварын голомттой улсаас ирсэн, эсхүл халдварлагдсан байж болзошгүй бол эрх бүхий байгууллагаас тогтоосон нөхцөл, хугацаанд тусгаарлалтын дэглэмд байх;

12.2.8.татан авалт, тусгаарлалт, үйлчилгээ, ариутгал, халдваргүйжүүлэлт хийх зэрэгтэй холбогдон гарах зайлшгүй зардлыг төлөх;

12.2.9.эрх бүхий байгууллагын шийдвэрийг зөрчсөний улмаас гарсан зардлыг хариуцах;

12.2.10.хуульд заасан бусад үүрэг.

12.3.Цар тахал түүнээс урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулахтай холбоотой олон нийтийг төөрөгдүүлэх, худал мэдээлэл түгээхийг хориглоно.

12.4.Иргэн халдварт өвчнийг бусдад зориуд халдаасан бол Эрүүгийн хуульд[11] заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

13 дугаар зүйл.Аж ахуйн нэгж, байгууллагын эрх, үүрэг

13.1.Аж ахуйн нэгж, байгууллага цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх талаар дараах эрхтэй:

[11] Эрүүгийн хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2016 оны 7 дугаарт нийтлэгдсэн.

13.1.1.цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх талаар авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээний талаар үнэн зөв, бодит мэдээлэл авах;

13.1.2.цар тахлын эсрэг мэргэжлийн байгууллагатай хамтран ажиллах, зөвлөгөө авах, хандив, тусламж өгөх;

13.1.3.цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх талаар гаргасан шийдвэр, арга хэмжээ энэ хуулийн 11.1-д заасан шаардлагыг хангаагүйгээс эрх, хууль ёсны ашиг сонирхол нь зөрчигдсөн гэж үзвэл шүүхэд гомдол гаргах;

13.1.4.хуульд заасан бусад эрх.

13.2.Аж ахуйн нэгж, байгууллага цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх талаар дараах үүрэгтэй:

13.2.1.эрх бүхий байгууллагаас баталсан шийдвэр, хорио цээр, хөдөлгөөний болон цагийн хязгаарлалтын дэглэм, заавар, журам, шаардлага, сэрэмжлүүлэг, анхааруулга, зөвлөмжийг сахин биелүүлэх;

13.2.2.цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэхэд шаардлагатай нөөцийг бүрдүүлэх;

13.2.3.ажлын байранд агааржуулалт, ариутгал, халдваргүйжүүлэлтийг тогтмол хийх;

13.2.4.иргэн болон ажилтныг халдвараас сэргийлэх нөхцөлийг эрх бүхий байгууллагаас өгсөн заавар, зөвлөмжийн дагуу бүрдүүлэх;

13.2.5.хорио цээр, хөдөлгөөний хязгаарлалт, тусгаарлалтын дэглэмд байгаа ажилтны ажлын байрыг хэвээр хадгалах;

13.2.6.энэ хуулийн 7.1.1-д заасан журамд хориглосон хэлбэрээр олон нийтийг биечлэн хамруулах арга хэмжээ, уулзалт зохион байгуулахгүй байх;

13.2.7.үйл ажиллагаагаа мэдээллийн технологи ашиглан цахимаар явуулах боломжийг бүрдүүлэх;

13.2.8.гамшгийн үед түрээсийн төлбөрийг нэмэх, бараа, үйлчилгээний үнийн хөөрөгдөл, зохиомол хомсдол үүсгэхгүй байх;

13.2.9.цар тахлын үед өндөр настай, хууч өвчтэй, эрүүл мэндийн тогтмол тусламж, үйлчилгээ шаардлагатай, хөгжлийн бэрхшээлтэй, жирэмсэн, эмзэг болон эрсдэлт бүлэгт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах;

13.2.10.хуульд заасан бусад үүрэг.

13.3.Цар тахал түүнээс урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулахтай холбоотой олон нийтийг төөрөгдүүлэх, худал мэдээлэл түгээхийг хориглоно.

14 дүгээр зүйл.Хэвлэл мэдээллийн байгууллагын үүрэг

14.1.Хэвлэл мэдээллийн байгууллага цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах талаар Улсын онцгой комисс болон бусад эрх бүхий байгууллагаас өгсөн сэрэмжлүүлэг, мэдээллийг олон нийтэд үнэ төлбөргүй, саадгүйгээр мэдээлнэ.

14.2.Цар тахлын талаарх цаг үеийн болон түүнээс урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулахтай холбоотой үнэн, бодит мэдээллийг баталгаатай эх сурвалжаас авч олон нийтэд хүргэнэ.

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ
БУСАД ЗҮЙЛ

15 дугаар зүйл.Хандив

15.1.Иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага, олон улсын байгууллага, гадаад улс орноос өгч байгаа хандивыг Улсын онцгой комисс бүртгэж, зарцуулалтыг олон нийтэд ил тод байлгаж, нэн шаардлагатай арга хэмжээг санхүүжүүлэхэд зарцуулна.

15.2.Энэ хуулийн 15.1-д заасан хандивын тодорхой хэсгийг Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хуулийн[12] 5.3.17-д заасан санд төвлөрүүлж, цар тахалтай холбоотойгоор гадаадын улс орноос тогтоосон хөл хорио, хилийн хязгаарлалтын улмаас эх орондоо буцах боломжгүй болсон, санхүүгийн хүндрэлд орсон иргэдээс тодорхой шалгуурыг хангасан зорилтот бүлэгт тусламж үзүүлэхэд зарцуулж болно.

16 дугаар зүйл.Эд хөрөнгийн дайчилгаа

[12] Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2019 оны 48 дугаарт нийтлэгдсэн.

16.1.Цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх үйл ажиллагаанд иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын эзэмшлийн эд хөрөнгө, барилга байгууламжийг дайчлан авч болно.

16.2.Иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын эзэмшлийн эд хөрөнгө, барилга байгууламжийг дайчилсан тохиолдолд тухайн хөрөнгийн урсгал, эсхүл үйл ажиллагааны зардлын хэмжээгээр нөхөх олговор олгоно.

16.3.Иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын эзэмшлийн эд хөрөнгө, барилга байгууламжийг дайчлан гаргуулсан тохиолдолд нөхөх олговрыг тооцох, олгох журмыг Улсын онцгой комиссын санал болгосноор Засгийн газар батална.

16.4.Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга тухайн аймаг, нийслэл дэх дайчилж болох барилга байгууламжийн жагсаалтыг гаргаж Улсын онцгой комисст хүргүүлнэ.

17 дугаар зүйл.Хууль зөрчигчид хүлээлгэх хариуцлага

17.1.Энэ хуулийг зөрчсөн хүн, хуулийн этгээдэд Эрүүгийн хууль, эсхүл Зөрчлийн тухай хуульд[13] заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

17.2.Энэ хуулийг зөрчсөн албан тушаалтны үйлдэл нь гэмт хэргийн шинжгүй бол Төрийн албаны тухай хуульд[14] заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

18 дугаар зүйл.Хуулийн үйлчлэх хугацаа

18.1.Энэ хууль 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийг хүртэл үйлчилнэ.

18.2.Энэ хуулийн 18.1-д заасан хугацааг Монгол Улсын Их Хурал зургаа хүртэл сараар нэг удаа сунгаж болно.

19 дүгээр зүйл.Хууль хүчин төгөлдөр болох

19.1.Энэ хуулийг баталсан өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА Г.ЗАНДАНШАТАР

[13] Зөрчлийн тухай хууль "Төрийн мэдээлэл" эмхэтгэлийн 2017 оны 24 дугаарт нийтлэгдсэн.
[14] Төрийн албаны тухай хууль "Төрийн мэдээлэл" эмхэтгэлийн 2018 оны 1 дугаарт нийтлэгдсэн.

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2020 оны 04 дүгээр сарын 29-ний өдөр

Улаанбаатар хот

ЭРҮҮГИЙН ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.2015 оны 12 дугаар сарын 03-ны өдөр баталсан Эрүүгийн хуульд доор дурдсан агуулгатай дараах хэсэг нэмсүгэй:

1/15.6 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэг:

“1.Бусдын амь нас, эрүүл мэндэд аюул учруулж болзошгүй халдварт өвчний үед эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтнаас тогтоосон хорио цээр, хязгаарлалтын дэглэм, холбогдох бусад журам, заавар, шаардлагыг зориуд санаатайгаар зөрчиж халдварт өвчин тархах нөхцөл бүрдүүлсэн, эсхүл бусдад халдаасан бол хоёр мянга долоон зуун нэгжээс арван дөрвөн мянган нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл зургаан сараас гурван жил хүртэл хугацаагаар зорчих эрхийг хязгаарлах, эсхүл зургаан сараас гурван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.”

2/18.1 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэг:

“2.Гамшиг, аюулт үзэгдэл, халдварт өвчин, осол, аюулын үед үнийн хөөрөгдөл, бараа бүтээгдэхүүний зохиомол хомсдолыг бий болгосон бол таван мянга дөрвөн зуун нэгжээс хорин долоон мянган нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох ял шийтгэнэ.”

2 дугаар зүйл.Эрүүгийн хуулийн 15.6 дугаар зүйлийн 1, 2 дахь хэсгийн дугаарыг “2, 3” гэж, мөн зүйлийн 2.1, 2.2 дахь заалтын дугаарыг “3.1, 3.2” гэж, 18.1 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсгийн дугаарыг “3” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

3 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Коронавируст халдвар /КОВИД-19/-ын цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА** **Г.ЗАНДАНШАТАР**

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2020 оны 04 дүгээр сарын 29-ний өдөр

Улаанбаатар хот

ЗӨРЧЛИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Зөрчлийн тухай хуулийн 5.13 дугаар зүйлд доор дурдсан агуулгатай 2, 3 дахь хэсэг нэмсүгэй:

“2.Гамшиг, аюулт үзэгдэл, халдварт өвчин, осол, аюулын үед эрх бүхий байгууллагаас тогтоосон хорио цээр, хөдөлгөөний хязгаарлалт, тэдгээрийн дэглэм зөрчсөн, эсхүл саад учруулсан нь эрүүгийн хариуцлага хүлээлгэхээргүй бол хүнийг таван зуун нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох, эсхүл долоогоос гуч хоногийн хугацаагаар баривчлах шийтгэл оногдуулах, хуулийн этгээдийг таван мянган нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгоно.

3.Гамшиг, аюулт үзэгдэл, халдварт өвчин, осол, аюулын үед эрх бүхий байгууллагаас өгсөн мэдээ, мэдээллийг үнэ төлбөргүйгээр, саадгүйгээр мэдээлэх үүргээ биелүүлээгүй бол хуулийн этгээдийг таван мянган нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгоно.”

2 дугаар зүйл.Зөрчлийн тухай хуулийн дараах хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

1/5.13 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэг:

“1.Гамшиг, аюулт үзэгдэл, халдварт өвчин, осол, аюулын үед энэ талаар олон нийтийг төөрөгдүүлэх, худал мэдээ, мэдээлэл түгээсэн нь эрүүгийн хариуцлага хүлээлгэхээргүй бол хүнийг таван зуун нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр, хуулийн этгээдийг таван мянган нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгоно.”

2/5.17 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэг:

“1.Гамшиг, аюулт үзэгдэл, халдварт өвчин, осол, аюултай тэмцэх улсын аюулгүй байдал хангахтай холбогдсон хүн хүч, тээвэр, холбооны хэрэгсэл, барилга байгууламжийн дайчилгаанаас зайлсхийсэн, эсхүл саад учруулсан бол хүнийг тавин нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр, хуулийн этгээдийг таван зуун нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгоно.”

3 дугаар зүйл.Зөрчлийн тухай хуулийн 5.13 дугаар зүйлийн 2, 3, 4 дэх хэсгийн дугаарыг “4, 5, 6” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

4 дүгээр зүйл.Энэ хуулийг Коронавируст халдвар /КОВИД-19/-ын цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА Г.ЗАНДАНШАТАР

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2020 оны 04 дүгээр сарын 29-ний өдөр — Улаанбаатар хот

ЗӨРЧИЛ ШАЛГАН ШИЙДВЭРЛЭХ ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуулийн 1.8 дугаар зүйлийн 7 дахь хэсэг, 9.1 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсгийн “5.8 дугаар зүйлийн 6 дахь хэсэг,” гэсний дараа “5.13 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэг,” гэж тус тус нэмсүгэй.

2 дугаар зүйл.Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуулийн 1.8 дугаар зүйлийн 6.7 дахь заалтын “5.13” гэснийг “5.13 дугаар зүйлийн 1, 3, 4, 5, 6” гэж, мөн зүйлийн 6.8 дахь заалт, 6.10 дахь заалтын “5.13 дугаар зүйлийн 1 дэх” гэснийг “5.13 дугаар зүйлийн 1, 3 дахь” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

3 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Коронавируст халдвар /КОВИД-19/-ын цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА Г.ЗАНДАНШАТАР

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2020 оны 04 дүгээр сарын 29-ний өдөр — Улаанбаатар хот

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлд доор дурдсан агуулгатай 20.1.6 дахь заалт нэмсүгэй:

"20.1.6.халдварт өвчин тархахаас урьдчилан сэргийлэх, шалтгаан нөхцөлийг арилгуулах чиглэлээр иргэн, хуулийн этгээдэд шаардлага, сэрэмжлүүлэг өгөх;"

2 дугаар зүйл.Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 20.1.6 дахь заалтын дугаарыг "20.1.7" гэж өөрчилсүгэй.

3 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Коронавируст халдвар /КОВИД-19/-ын цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА **Г.ЗАНДАНШАТАР**

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2020 оны 04 дүгээр сарын 16-ны өдөр — Дугаар 22 — Улаанбаатар хот

Өвөрхангай аймгийн Арвайхээр, Тарагт, Баян-Өлгий аймгийн Өлгий, Бугат сумдын хилийн цэсэд өөрчлөлт оруулах тухай

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Тавин наймдугаар зүйлийн 2 дахь хэсэг, Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.3 дахь хэсэг, Газрын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.2 дахь хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Өвөрхангай аймгийн Арвайхээр сумын хилийн цэсийг 1 дүгээр хавсралт, мөн аймгийн Тарагт сумын хилийн цэсийг 2 дугаар хавсралт, Баян-Өлгий аймгийн Өлгий сумын хилийн цэсийг 3 дугаар хавсралт, мөн аймгийн Бугат сумын хилийн цэсийг 4 дүгээр хавсралтад заасан тус тусын хилийн цэсийн солбицлын дагуу өөрчлөн батлалсугай.

2.Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан "БНМАУ-ын хотуудын нутаг дэвсгэрийн хилийн цэсийг батлах тухай" Ардын Их Хурлын Тэргүүлэгчдийн 1971 оны 12 дугаар сарын 08-ны өдрийн 252 дугаар зарлигийн 2 дугаар хавсралтад заасан "2.Өлгий хот", "10.Арвайхээр хот" гэсэн хэсгийг, "Нутаг дэвсгэрийн хилийн цэсийг шинэчлэн батлах тухай" Ардын Их Хурлын Тэргүүлэгчдийн 1977 оны 04 дүгээр сарын 04-ний өдрийн 75 дугаар зарлигийн 2 дугаар хавсралтад заасан "21.Бугат", "154.Тарагт" гэсэн хэсгийг тус тус хүчингүй болсонд тооцсугай.

3.Энэ тогтоолыг 2021 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА **Г.ЗАНДАНШАТАР**

Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны
22 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралт

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН АРВАЙХЭЭР СУМЫН ХИЛИЙН ЦЭСИЙН СОЛБИЦОЛ

Сумын нэр	Эргэлтийн цэгийн нэршил	Солбицол						
		Цэгийн дугаар	Өргөрөг			Уртраг		
			Град	Мин	Сек	Град	Мин	Сек
Арвайхээр	Хүрэн дэл	1	46	19	20.1	102	46	44.46
	Цэргийн ангийн 62-н паркийн баруун урд үзүүр	2	46	19	6.54	102	49	10.86
	Аюулгүйн тойргийн самбар	3	46	19	24.72	102	49	47.4
	Онгийн цагаан овоо	4	46	19	26.22	102	50	42.66
	Тахилын байгууламж	5	46	17	24.6	102	52	51
	Цагаан хайрханы баруун хойд захын цохио	6	46	14	36.6	102	51	59.94
	Дайрганы голын гарам	7	46	12	51.84	102	51	43.8
	Шон 1	8	46	11	52.5	102	51	24.48
	Шон 2	9	46	12	19.74	102	49	42.6
	Толгойн боолт	10	46	12	27	102	48	22.2
	Баруун гуанз руу татсан цахилгааны шугамын 25 дугаар шон	11	46	13	7.5	102	46	6.6
	Буга согоот уулын орой	12	46	15	27.54	102	44	54.36
	Хадат уулын орой /2045.8 тоот/	13	46	17	38.22	102	45	11.4

Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны
22 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралт

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН ТАРАГТ СУМЫН ХИЛИЙН ЦЭСИЙН СОЛБИЦОЛ

Сумын нэр	Эргэлтийн цэгийн нэршил	Солбицол						
		Цэгийн дугаар	Өргөрөг			Уртраг		
			Град	Мин	Сек	Град	Мин	Сек
Тараг сум	Онги-Цэцэнгийн голын уулзвар	1	46	27	56	102	24	38
	Тээлийн зүүн нуруу	2	46	26	5	102	26	15
	Сэдлэхийн эх	3	46	25	32	102	28	4
	10-р шон	4	46	24	25	102	29	48
	Хавцгайтын хяр /2164.0 тоот/	5	46	24	50	102	32	19
	11-р шон	6	46	25	6	102	38	17
	Эмт булаг	7	46	26	10	102	39	28
	Цөөн бургас	8	46	28	20	102	41	47
	Өгөөмөр толгой /1905.0 тоот/	9	46	27	18	102	49	50
	Солооно уул /1956.0 тоот/	10	46	23	44	102	55	54
	Зүүн аман усны худаг	11	46	18	24	103	2	59
	Бумбатын худаг	12	46	12	0	103	8	16
	Тал худаг	13	46	7	47	103	10	36
	Хөвийн худаг /1604.1 тоот/	14	46	7	10	103	5	10
	Булгийн нуур /1577.1 тоот/	15	46	1	42	103	3	14
	Хар овоо /1648.7 тоот/	16	46	1	31	103	0	40
	Их үнэгт уул /1785.4 тоот/	17	45	59	19	102	53	58
	Хүрэн толгой /1643.0 тоот/	18	45	56	1	102	55	8
	Адгийн худаг /13-р шон/	19	45	52	38	102	53	59
	Дов толгой /1625.0 тоот/	20	45	51	44	102	52	40
	Хүрэн толгой /1667.0 тоот/	21	45	49	54	102	51	12

	Хөх чулууны өвөлжөө	22	45	48	0	102	50	59
	Сүүл толгой	23	45	46	23	102	51	7
	Бөөр булаг	24	45	44	36	102	49	39
	Шаргын хүрэн овоо /1623.0 тоот/	25	45	44	55	102	47	40
	Дөрвөлжийн бууц	26	45	42	59	102	44	32
	Цагаан овоо /1638.6 тоот/	27	45	42	47	102	43	13
	Жирмийн олон худаг	28	45	43	32	102	40	1
	Шар тойромын урд хөвөө	29	45	44	0	102	37	11
	1661.0 тоот	30	45	44	58	102	33	19
	1705.0 тоот	31	45	45	49	102	30	20
	Хиа нарын булаг	32	45	46	55	102	27	28
	1870.0 тоот	33	45	48	21	102	27	57
	1862.0 тоот	34	45	49	58	102	28	30
	Өндөр хоолтын булаг	35	45	51	56	102	27	1
	Хорхойтын булаг	36	45	53	25	102	25	51
	2023.0 тоот	37	45	54	23	102	27	37
	2021.0 тоот	38	45	56	44	102	28	2
	Хөшөөтийн булаг	39	45	57	9	102	27	49
	Адаг бүрдний булаг /1887.5 тоот/	40	45	58	59	102	29	5
	1974.2 тоот	41	46	0	12	102	29	3
	2137.0 тоот	42	46	1	22	102	31	44
	2191.2 тоот	43	46	3	5	102	30	54
	2212.9 тоот	44	46	4	42	102	31	3
	Бажийн дөрөлж /2118.0 тоот/	45	46	5	58	102	28	18
	Өлзийт булгийн даваа /2164.0 тоот/	46	46	4	49	102	23	18
	2369.3 тоот	47	46	6	33	102	22	16
	2364.0 тоот	48	46	8	38	102	20	54
	Жимст уул /2505.0 тоот/	49	46	10	16	102	18	18
	Зүлэгтийн даваа /2306.0 тоот/	50	46	10	37	102	17	26

	Баатарын даваа	51	46	11	32	102	16	12
	Сайхан дэнжийн нуруу /2425.0 тоот/	52	46	12	57	102	14	53
	Сэрвэнгийн даваа /2335.0 тоот/	53	46	13	43	102	14	30
	Ухаан ягаан	54	46	18	45	102	16	38
	Их дөрөлж /2123.0 тоот/	55	46	19	13	102	18	11
	Тайгамын булгын дөрөлж /2165.0 тоот/	56	46	21	4	102	18	1
	Нарийн жалгын даваа /2247.0 тоот/	57	46	22	37	102	21	31
	Ондолтын хяр	58	46	22	41	102	22	34
	Ондолтын зүүн дөрөлж	59	46	25	53	102	23	44
	Холбоо хүрэн уул /2160.5 тоот/	60	46	26	52	102	23	29
	Хадат уулын орой /2045.8 тоот/	61	46	17	38.22	102	45	11.4
	Хүрэн дэл	62	46	19	20.1	102	46	44.46
	Цэргийн ангийн 62-н паркийн баруун урд үзүүр	63	46	19	6.54	102	49	10.86
	Аюулгүйн тойргийн самбар	64	46	19	24.72	102	49	47.4
	Онгийн цагаан овоо	65	46	19	26.22	102	50	42.66
	Тахилын байгууламж	66	46	17	24.6	102	52	51
	Цагаан хайрханы баруун хойд захын цохио	67	46	14	36.6	102	51	59.94
	Дайрганы голын гарам	68	46	12	51.84	102	51	43.8
	Шон 1	69	46	11	52.5	102	51	24.48
	Шон 2	70	46	12	19.74	102	49	42.6
	Толгойн боолт	71	46	12	27	102	48	22.2
	Баруун гуанз руу татсан цахилгааны шугамын 25 дугаар шон	72	46	13	7.5	102	46	6.6
	Буга согоот уулын орой	73	46	15	27.54	102	44	54.36

Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны
22 дугаар тогтоолын 3 дугаар хавсралт

БАЯН-ӨЛГИЙ АЙМГИЙН ӨЛГИЙ СУМЫН ХИЛИЙН ЦЭСИЙН СОЛБИЦОЛ

Сумын нэр	Эргэлтийн цэгийн нэршил	Солбицол						
		Цэгийн дугаар	Өргөрөг			Уртраг		
			Град	Мин	Сек	Град	Мин	Сек
Өлгий	Майхан толгой 1-р цэг	1	49	2	54.449	89	52	4.554
	Майхан толгой 2-р цэг	2	49	3	34.257	89	53	89.899
	Майхан толгой 3-р цэг	3	49	1	55.504	89	55	1.957
	Дунд хар толгой	4	49	1	18.6	89	57	8.8
	Хогийн толгой	5	49	0	23.3	89	58	21.2
	2038.1 тоот	6	48	59	2.7	89	59	48.3
	2016.6 тоот	7	48	59	23.7	90	1	46
	Шивээт уул /2058.8 тоот/	8	48	58	32.1	90	4	25.5
	Дээд хясаагаар Ховд голд тулж голоо гатлан голын урд хөвөөгөөр	9	48	56	44.9	90	3	43.2
	Ховд гол дахь 1 дүгээр цэг	10	45	56	52.915	90	1	54.413
	Ховд гол дахь 2 дугаар цэг	11	45	56	52.483	90	1	51.143
	Ховд гол дахь 3 дугаар цэг	12	45	56	9.999	90	1	50.287
	Ховд гол дахь 4 дүгээр цэг	13	45	56	55.935	90	1	50.326
	Ховд гол дахь 5 дугаар цэг	14	48	56	57.071	90	1	51.346
	Ховд гол дахь 6 дугаар цэг	15	48	56	57.463	90	1	57.303
	Ховд гол дахь 7 дугаар цэг	16	48	56	58.579	90	1	58.141
	Ховд гол дахь 8 дугаар цэг	17	48	57	0.549	90	1	57.382
	Ховд гол дахь 9 дүгээр цэг	18	48	57	5.871	90	1	51.615
	Ховд гол дахь 10 дугаар цэг	19	48	57	9.33	90	1	49.77
	Ховд гол дахь 11 дүгээр цэг	20	48	57	10.928	90	1	49.648
	Ховд гол дахь 12 дугаар цэг	21	48	57	11.84	90	1	50.263

	Ховд гол дахь 13 дугаар цэг	22	48	57	18.994	90	1	57.152
	Ховд гол дахь 14 дүгээр цэг	23	48	57	23.197	90	1	58.968
	Ховд гол дахь 15 дугаар цэг	24	48	57	27.031	90	1	58.236
	Ховд гол дахь 16 дугаар цэг	25	48	57	29.325	90	1	55.384
	Ховд гол дахь 17 дугаар цэг	26	48	57	29.596	90	1	50.299
	Ховд гол дахь 18 дугаар цэг	27	48	57	28.449	90	1	47.002
	Ховд гол дахь 19 дүгээр цэг	28	48	57	23.577	90	1	40.385
	Ховд гол дахь 20 дугаар цэг	29	48	57	19.538	90	1	32.744
	Ховд гол дахь 21 дүгээр цэг	30	48	57	19.781	90	1	27.216
	Ховд гол дахь 22 дугаар цэг	31	48	57	22.835	90	1	21.761
	Ховд гол дахь 23 дугаар цэг	32	48	57	23.739	90	1	15.883
	Ховд гол дахь 24 дүгээр цэг	33	48	57	27.096	90	1	13.107
	Ховд гол дахь 25 дугаар цэг	34	48	57	30.056	90	1	9.308
	Ховд гол дахь 26 дугаар цэг	35	48	57	30.28	90	1	4.512
	Ховд гол дахь 27 дугаар цэг	36	48	57	28.695	90	0	59.529
	Ховд гол дахь 28 дугаар цэг	37	48	57	26.609	90	0	55.424
	Ховд гол дахь 29 дүгээр цэг	38	48	57	19.511	90	0	46.372
	Ховд гол дахь 30 дугаар цэг	39	48	57	13.617	90	0	41.02
	Ховд гол дахь 31 дүгээр цэг	40	48	57	10.495	90	0	35.748
	Ховд гол дахь 32 дугаар цэг	41	48	57	10.489	90	0	29.436
	Ховд гол дахь 33 дугаар цэг	42	48	57	12.413	90	0	24.942
	Ховд гол дахь 34 дүгээр цэг	43	48	57	15.313	90	0	23.302
	Ховд гол дахь 35 дугаар цэг	44	48	57	16.896	90	0	24.149
	Ховд гол дахь 36 дугаар цэг	45	48	57	19.506	90	0	30.369
	Ховд гол дахь 37 дугаар цэг	46	48	57	21.498	90	0	37.066
	Ховд гол дахь 38 дугаар цэг	47	48	57	23.491	90	0	40.134

	Ховд гол дахь 39 дүгээр цэг	48	48	57	26.093	90	0	41.008
	Ховд гол дахь 40 дүгээр цэг	49	48	57	27.924	90	0	39.14
	Ховд гол дахь 41 дүгээр цэг	50	48	57	33.053	90	0	31.745
	Ховд гол дахь 42 дугаар цэг	51	48	57	34.912	90	0	28.837
	Ховд гол дахь 43 дугаар цэг	52	48	57	35.218	90	0	25.003
	Ховд гол дахь 44 дүгээр цэг	53	48	57	34.357	90	0	21.6
	Ховд гол дахь 45 дугаар цэг Ховд голоос урагш гарч	54	48	57	31.248	90	0	19.563
	Хилийн цэсийн 46 дугаар цэг	55	48	57	23.403	90	0	19.505
	Хилийн цэсийн 47 дугаар цэг	56	48	57	23.526	90	0	16.033
	Хилийн цэсийн 48 дугаар цэг	57	48	57	22.257	90	0	15.65
	Хилийн цэсийн 49 дүгээр цэг	58	48	57	20.903	90	0	15.309
	Хилийн цэсийн 50 дугаар цэг	59	48	57	20.865	90	0	14.075
	Хилийн цэсийн 51 дүгээр цэг	60	48	57	9.033	90	0	13.457
	Хилийн цэсийн 52 дугаар цэг	61	48	57	9.581	89	59	57.18
	Хилийн цэсийн 53 дугаар цэг	62	48	57	8.98	89	59	53.059
	Хилийн цэсийн 54 дүгээр цэг	63	48	57	7.282	89	59	52.559
	Хилийн цэсийн 55 дугаар цэг	64	48	57	6.008	89	59	53.287
	Хилийн цэсийн 56 дугаар цэг	65	48	57	5.115	89	59	52.736
	Хилийн цэсийн 57 дугаар цэг	66	48	57	0.675	89	59	50.855
	Хилийн цэсийн 58 дугаар цэг	67	48	57	0.318	89	59	51.178
	Хилийн цэсийн 59 дүгээр цэг	68	48	56	57.037	89	59	50.553
	Хилийн цэсийн 60 дугаар цэг	69	48	56	56.75	89	59	52.055
	Хилийн цэсийн 61 дүгээр цэг	70	48	56	49.75	89	59	49.26
	Хилийн цэсийн 62 дугаар цэг	71	48	56	42.345	89	59	47.555
	1-р шон	72	48	56	8.9	90	0	9.2

	1963.4 тоот	73	48	55	28	89	59	19.1
	Цагаан чулуут	74	48	56	24.1	89	57	41.1
	Майхан толгой	75	48	56	45.3	89	53	55.8
	Цагаан эрэг 2-р шон	76	48	57	56.6	89	52	55
	Чулуут толгой 3-р шон /1896.0 тоот/	77	48	58	20.5	89	52	47.2
	Ямаатын улаан /1879.4 тоот/	78	49	0	20.6	89	51	16.8
	Балчин толгой /1846.2 тоот/	79	49	2	7.1	89	54	22.1

Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны
22 дугаар тогтоолын 4 дүгээр хавсралт

БАЯН-ӨЛГИЙ АЙМГИЙН БУГАТ СУМЫН ХИЛИЙН ЦЭСИЙН СОЛБИЦОЛ

Сумын нэр	Эргэлтийн цэгийн нэршил	Солбицол						
		Цэгийн дугаар	Өргөрөг			Уртраг		
			Град	Мин	Сек	Град	Мин	Сек
Бугат сум	Цагаан өтгийн эх /3055.5 тоот/	1	49	26	26.1	89	28	49.8
	Загийн улаан /2740.8 тоот/	2	49	25	49.7	89	35	27
	Шилийн буурын эхний мантгар /2780.0 тоот/	3	49	25	14	89	39	58.8
	Овоотын адгийн амын эхэн /2795.6 тоот/	4	49	22	57.5	89	41	3.5
	Овоотын хөтөл	5	49	22	32	89	44	19.2
	Шар толгой /2611.4 тоот/	6	49	20	53.5	89	46	23.4
	Овоотын шинэ даваа /2739.1 тоот/	7	49	19	0.7	89	50	10
	Чулуут уул /2771.1 тоот/	8	49	16	30.6	89	54	30.3
	Харгайн хойт даваа	9	49	14	37.2	89	54	42
	Худгийн эхний өндөр /2870.1 тоот/	10	49	11	49.2	89	56	18.3
	Ангалагийн өндөр /2922.1 тоот/	11	49	10	47.1	89	56	46.7

	Бор дэнжийн худаг, Тошинтын морин зам	12	49	9	43.4	90	0	14.9
	Бух идээчийн бууц	13	49	6	56.8	90	2	14.9
	Ац харын урд хамар	14	49	7	36.7	90	3	23
	Ихрийн орой	15	49	8	32.1	90	4	12.8
	Ёлт /2761.0 тоот/	16	49	7	37	90	5	18.5
	Улааны эхэн	17	49	6	0.9	90	6	36.8
	Зүүн бэл	18	49	4	12.2	90	6	9.3
	Тавалдайн гатлага	19	49	4	7.7	90	12	1.4
	Бурхад /1835.7 тоот/	20	49	2	41.3	90	11	36
	Шар нуурын баруун хөвөөгөөр	21	49	2	13.6	90	12	4.1
	Улаан хясааны үзүүр	22	49	1	2.8	90	11	57.4
	Улаан хясаа /2036.1 тоот/	23	49	0	18.7	90	10	48.4
	Хаш уул /2136.6 тоот/	24	48	59	8.8	90	13	52.1
	Ургамлын хөтөл /1957.7 тоот/	25	48	58	51.6	90	13	54.6
	Харгантын хөтөл /2192.0 тоот/	26	48	57	41.8	90	16	6.9
	Өлөнтийн даваа /2390.0 тоот/	27	48	54	14.3	90	18	55.2
	Тохтой /2748.7 тоот/	28	48	52	37.9	90	18	19.7
	Их даваа /2391.0 тоот/	29	48	51	57.1	90	19	6.7
	2945.0 тоот	30	48	49	19.8	90	20	37.4
	Хустын нуруу /3064.0 тоот/	31	48	47	12.2	90	21	17.5
	Дөштэй /3125.7 тоот/	32	48	44	38.5	90	20	57.2
	Бургаст уул /3345.7 тоот/	33	48	42	58.6	90	24	58.9
	Тэхтийн эх /3341.9 тоот/	34	48	41	29.9	90	23	55.2
	Хөх сайрийн эх /3372.0 тоот/	35	48	39	9.1	90	23	6
	Морин замын эх /3337.0 тоот/	36	48	38	28.6	90	25	40.3
	Хүрэн толгой /3270.2 тоот/	37	48	37	37.6	90	27	47.4

	Хөх сайгийн оргил /3560.4 тоот/	38	48	34	34.6	90	25	7.9
	3569.8 тоот	39	48	34	52.4	90	22	52.3
	Боорт /3649.1 тоот/	40	48	34	55.8	90	16	46.1
	Бургаст уул /3620.2 тоот/	41	48	36	16.5	90	13	24.1
	Хуурайн эх /3530.1 тоот/	42	48	37	3.3	90	11	35.8
	Өмнө хайрхан уул /3692.4 тоот/	43	48	38	34.7	90	8	25.5
	Хатуугийн эх /3820.6 тоот/	44	48	40	35.5	90	5	23.8
	Улаан сайгийн орой /3701.4 тоот/	45	48	41	16.7	90	3	31.4
	Гонзгойн овоо /3071.0 тоот/	46	48	44	17.5	90	2	36.4
	Нарийны даваа /2789.0 тоот/	47	48	46	2.7	90	1	42.2
	Хөх хэрц	48	48	46	45.5	90	0	49.8
	Чоно төрдгийн орой /2756.1 тоот/	49	48	47	41.9	89	59	39.4
	Их мушгуу /2498.0 тоот/	50	48	48	19	89	59	32.8
	Зөөлний ар /2608.0 тоот/	51	48	50	36.6	90	0	35.6
	Хүйтэн хөтөл /2450.0 тоот/	52	48	51	13.8	90	0	8.5
	Цул хар /2536.0 тоот/	53	48	51	53	90	0	19.6
	Сайгийн эх /2255.0 тоот/	54	48	52	45.6	89	58	19.3
	2384.3 тоот	55	48	54	29.8	90	0	57.3
	Овгорын хясаа /1918.5 тоот/	56	48	56	36.9	90	1	43.6
	1-р шон	57	72	48	56	8.9	90	0
	Хилийн цэсийн 62 дугаар цэг	58	48	56	42.345	89	59	47.555
	Хилийн цэсийн 61 дүгээр цэг	59	48	56	49.75	89	59	49.26
	Хилийн цэсийн 60 дугаар цэг	60	48	56	56.75	89	59	52.055
	Хилийн цэсийн 59 дүгээр цэг	61	48	56	57.037	89	59	50.553
	Хилийн цэсийн 58 дугаар цэг	62	48	57	0.318	89	59	51.178

	Хилийн цэсийн 57 дугаар цэг	63	48	57	0.675	89	59	50.855
	Хилийн цэсийн 56 дугаар цэг	64	48	57	5.115	89	59	52.736
	Хилийн цэсийн 55 дугаар цэг	65	48	57	6.008	89	59	53.287
	Хилийн цэсийн 54 дүгээр цэг	66	48	57	7.282	89	59	52.559
	Хилийн цэсийн 53 дугаар цэг	67	48	57	8.98	89	59	53.059
	Хилийн цэсийн 52 дугаар цэг	68	48	57	9.581	89	59	57.18
	Хилийн цэсийн 51 дүгээр цэг	69	48	57	9.033	90	0	13.457
	Хилийн цэсийн 50 дугаар цэг	70	48	57	20.865	90	0	14.075
	Хилийн цэсийн 49 дүгээр цэг	71	48	57	20.903	90	0	15.309
	Хилийн цэсийн 48 дугаар цэг	72	48	57	22.257	90	0	15.65
	Хилийн цэсийн 47 дугаар цэг	73	48	57	23.526	90	0	16.033
	Хилийн цэсийн 46 дугаар цэг Ховд голд нийлж голын урд эргээр	74	48	57	23.403	90	0	19.505
	Ховд голын 45 дугаар цэг	75	48	57	31.248	90	0	19.563
	Ховд голын 44 дүгээр цэг	76	48	57	34.357	90	0	21.6
	Ховд голын 43 дугаар цэг	77	48	57	35.218	90	0	25.003
	Ховд голын 42 дугаар цэг	78	48	57	34.912	90	0	28.837
	Ховд голын 41 дүгээр цэг	79	48	57	33.053	90	0	31.745
	Ховд голын 40 дүгээр цэг	80	48	57	27.924	90	0	39.14
	Ховд голын 39 дүгээр цэг	81	48	57	26.093	90	0	41.008
	Ховд голын 38 дугаар цэг	82	48	57	23.491	90	0	40.134
	Ховд голын 37 дугаар цэг	83	48	57	21.498	90	0	37.066
	Ховд голын 36 дугаар цэг	84	48	57	19.506	90	0	30.369
	Ховд голын 35 дугаар цэг	85	48	57	16.896	90	0	24.149

	Ховд голын 34 дүгээр цэг	86	48	57	15.313	90	0	23.302
	Ховд голын 33 дугаар цэг	87	48	57	12.413	90	0	24.942
	Ховд голын 32 дугаар цэг	88	48	57	10.489	90	0	29.436
	Ховд голын 31 дүгээр цэг	89	48	57	10.495	90	0	35.748
	Ховд голын 30 дугаар цэг	90	48	57	13.617	90	0	41.02
	Ховд голын 29 дүгээр цэг	91	48	57	19.511	90	0	46.372
	Ховд голын 28 дугаар цэг	92	48	57	26.609	90	0	55.424
	Ховд голын 27 дугаар цэг	93	48	57	28.695	90	0	59.529
	Ховд голын 26 дугаар цэг	94	48	57	30.28	90	1	4.512
	Ховд голын 25 дугаар цэг	95	48	57	30.056	90	1	9.308
	Ховд голын 24 дүгээр цэг	96	48	57	27.096	90	1	13.107
	Ховд голын 23 дугаар цэг	97	48	57	23.739	90	1	15.883
	Ховд голын 22 дугаар цэг	98	48	57	22.835	90	1	21.761
	Ховд голын 21 дүгээр цэг	99	48	57	19.781	90	1	27.216
	Ховд голын 20 дугаар цэг	100	48	57	19.538	90	1	32.744
	Ховд голын 19 дүгээр цэг	101	48	57	23.577	90	1	40.385
	Ховд голын 18 дугаар цэг	102	48	57	28.449	90	1	47.002
	Ховд голын 17 дугаар цэг	103	48	57	29.596	90	1	50.299
	Ховд голын 16 дугаар цэг	104	48	57	29.325	90	1	55.384
	Ховд голын 15 дугаар цэг	105	48	57	27.031	90	1	58.236
	Ховд голын 14 дүгээр цэг	106	48	57	23.197	90	1	58.968
	Ховд голын 13 дугаар цэг	107	48	57	18.994	90	1	57.152
	Ховд голын 12 дугаар цэг	108	48	57	11.84	90	1	50.263

	Ховд голын 11 дүгээр цэг	109	48	57	10.928	90	1	49.648
	Ховд голын 10 дугаар цэг	110	48	57	9.33	90	1	49.77
	Ховд голын 9 дүгээр цэг	111	48	57	5.871	90	1	51.615
	Ховд голын 8 дугаар цэг	112	48	57	0.549	90	1	57.382
	Ховд голын 7 дугаар цэг	113	48	56	58.579	90	1	58.141
	Ховд голын 6 дугаар цэг	114	48	56	57.463	90	1	57.303
	Ховд голын 5 дугаар цэг	115	48	56	57.071	90	1	51.346
	Ховд голын 4 дүгээр цэг	116	45	56	55.935	90	1	50.326
	Ховд голын 3 дугаар цэг	117	45	56	9.999	90	1	50.287
	Ховд голын 2 дугаар цэг	118	45	56	52.483	90	1	51.143
	Ховд голын 1 дүгээр цэг	119	45	56	52.915	90	1	54.413
	Дээд хясаагаар Ховд голд тулж голоо гатлан голын урд хөвөөгөөр даган тойрч 3 км яваад урагш эргэж	120	48	56	44.9	90	3	43.2
	Шивээт уул /2058.8 тоот/	121	48	58	32.1	90	4	25.5
	2016.6 тоот	122	48	59	23.7	90	1	46
	2038.1 тоот	123	48	59	2.7	89	59	48.3
	Хогийн толгой	124	49	0	23.3	89	58	21.2
	Дунд хар толгой	125	49	1	18.6	89	57	8.8
	Майхан толгой 3-р цэг	126	49	1	55.504	89	55	1.957
	Майхан толгой 2-р цэг	127	49	3	34.257	89	53	89.899
	Майхан толгой 1-р цэг	128	49	2	54.449	89	52	4.554
	Битүүгийн үзүүр	129	49	3	32.3	89	50	14.6
	2198.3 тоот	130	49	4	38.6	89	49	58.1
	Онгоцны уул /2494.8 тоот/	131	49	7	41.5	89	50	8.8
	Өлөнтийн даваа	132	49	10	27.2	89	41	32.7
	Балхан /2388.1 тоот/	133	49	11	40.2	89	37	51.1
	1-р шон	134	49	11	45.3	89	35	56.8
	1-р шон, Бага асгантын баруун үзүүр	135	49	12	30.2	89	34	45.5

	Бага асгант /2727.0 тоот/	136	49	12	38.5	89	32	33.9
	Их асгант /3027.1 тоот/	137	49	15	15.2	89	31	13.8
	Төмөрт /3284.6 тоот/	138	49	17	56.6	89	29	4.4
	Мөст уул	139	49	18	45.7	89	28	43.3
	Ногоон нуурын эхний өндөр /3511.7 тоот/	140	49	21	33.1	89	27	3.9
	Хөх хөтөл /3025.0 тоот/	141	49	22	34.6	89	29	29.9
	Хөх хөтөлийн урд өндөр /3206.9 тоот/	142	49	22	60	89	30	11

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2020 оны 04 дүгээр сарын 16-ны өдөр — Дугаар 23 — Улаанбаатар хот

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2020 оны ээлжит сонгуулийг товлон зарлах, санал авах өдрийг тогтоох тухай

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.1, 9.2 дахь хэсэг, Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 43 дугаар зүйлийн 43.1 дэх хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийг 2020 оны 04 дүгээр сарын 30-ны өдрөөс товлон зарласугай.

2.Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн санал авах өдрийг 2020 оны 10 дугаар сарын 15-ны өдөр байхаар тогтоосугай.

3.Энэ тогтоолыг 2020 оны 04 дүгээр сарын 16-ны өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА — **Г.ЗАНДАНШАТАР**

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2020 оны 04 дүгээр сарын 16-ны өдөр | Дугаар 24 | Улаанбаатар хот

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2020 оны ээлжит сонгуульд техник хэрэгсэл хэрэглэх тухай

Сонгуулийн автоматжуулсан системийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1.1 дэх заалт, Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 43 дугаар зүйлийн 43.1 дэх хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн сонгогчдын бүртгэлийн үйл ажиллагаанд бүртгэлийн техник хэрэгслийг, санал авах, тоолох, дүн гаргах үйл ажиллагаанд “New Image Cast” санал тоолох төхөөрөмжийг тус тус хэрэглэхийг зөвшөөрсүгэй.

2.Энэ тогтоолыг 2020 оны 04 дүгээр сарын 16-ны өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА Г.ЗАНДАНШАТАР**

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2020 оны 04 дүгээр сарын 17-ны өдөр | Дугаар 25 | Улаанбаатар хот

Хүний эрхийн Үндэсний Комиссын дарга, гишүүний үүрэгт ажлаас чөлөөлөх тухай

Монгол Улсын Хүний эрхийн Үндэсний Комиссын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1.3, 15.1.4 дэх заалт, Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 45 дугаар зүйлийн 45.2 дахь хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Жамсрангийн Бямбадоржийг өөрийнх нь хүсэлтийг үндэслэн Монгол Улсын Хүний эрхийн Үндэсний Комиссын дарга, гишүүний үүрэгт ажлаас чөлөөлсүгэй.

2.Монгол Улсын Хүний эрхийн Үндэсний Комиссын гишүүдийг сонгон шалгаруулж, даргыг томилох хүртэлх хугацаанд Комиссын даргын үүргийг Хүний эрхийн Үндэсний Комиссын тухай хуулийн 13.5-д заасны дагуу гишүүд дотроос нь түр орлон гүйцэтгүүлэхийг Монгол Улсын Их Хурлын Хууль зүйн байнгын хороо /Х.Нямбаатар/-нд үүрэг болгосугай.

3.Энэ тогтоолыг 2020 оны 04 дүгээр сарын 17-ны өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА Г.ЗАНДАНШАТАР

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2020 оны 04 дүгээр сарын 17-ны өдөр | Дугаар 26 | Улаанбаатар хот

Тооллогын комисс байгуулах тухай

Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 9^1 дүгээр зүйлийн $9^1.3$ дахь хэсгийг үндэслэн Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Батжаргалын Батзоригийн Улсын Их Хурлын гишүүнээс чөлөөлөх эсэх асуудлаар нууц санал хураалтыг зохион байгуулж, дүнг танилцуулах үүрэг бүхий тооллогын комиссыг Улсын Их Хурлын гишүүн Б.Бат-Эрдэнэ, Ж.Бат-Эрдэнэ, Д.Лүндээжанцан, Г.Мөнхцэцэг, Д.Тэрбишдагва нарын бүрэлдэхүүнтэйгээр байгуулсугай.

2.Нууц санал хураалт явуулах журмыг тогтоож, санал хураалтыг зохион байгуулж, дүнг нэгдсэн хуралдаанд танилцуулахыг тооллогын комисст даалгасугай.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА Г.ЗАНДАНШАТАР

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2020 оны 04 дүгээр сарын 17-ны өдөр | Дугаар 27 | Улаанбаатар хот

Улсын Их Хурлын гишүүнээс чөлөөлөх тухай

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.7, 6.8 дахь хэсэг, мөн зүйлийн 6.6.3 дахь заалтыг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Батжаргалын Батзоригийг өөрийнх нь гаргасан хүсэлтийг үндэслэн Улсын Их Хурлын гишүүнээс чөлөөлсүгэй.

2.Энэ тогтоолыг баталсан өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА Г.ЗАНДАНШАТАР

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2020 оны 04 дүгээр сарын 17-ны өдөр Дугаар 28 Улаанбаатар хот

Хуулийн төсөл буцаах тухай

Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 19.3.7 дахь заалтыг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Монгол Улсын Их Хурлын гишүүн Б.Пүрэвдоржоос 2019 оны 12 дугаар сарын 13-ны өдөр Монгол Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн үзэл баримтлалыг санал хураалтад оролцсон гишүүдийн олонх дэмжээгүй тул хуулийн төслийг хууль санаачлагчид нь буцаасугай.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА Г.ЗАНДАНШАТАР

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2020 оны 04 дүгээр сарын 17-ны өдөр Дугаар 29 Улаанбаатар хот

Хуулийн төсөл буцаах тухай

Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 19.3.7 дахь заалтыг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Монгол Улсын Их Хурлын гишүүн Н.Оюундариас 2019 оны 12 дугаар сарын 23-ны өдөр Монгол Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн үзэл баримтлалыг санал хураалтад оролцсон гишүүдийн олонх дэмжээгүй тул хуулийн төслийг хууль санаачлагчид нь буцаасугай.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА Г.ЗАНДАНШАТАР

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2020 оны 04 дүгээр сарын 29-ний өдөр | Дугаар 32 | Улаанбаатар хот

Коронавируст халдвар /КОВИД-19/-ын цар тахлын үед санхүү, эдийн засгийн тогтвортой байдлыг хангах, эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, төрийн үйлчилгээнд цахим шилжилт хийх арга хэмжээний тухай

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 43 дугаар зүйлийн 43.1 дэх хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Коронавируст халдвар /КОВИД-19/-ын цар тахлын үед санхүү, эдийн засгийн тогтвортой байдлыг хангах, эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, эдийн засгийг идэвхжүүлэх, төрийн үйлчилгээнд цахим шилжилт хийх чиглэл, хэрэгжүүлэх арга хэмжээг хавсралтаар баталсугай.

2.Доор дурдсан чиглэлээр шуурхай арга хэмжээ авч, хэрэгжилтийн явцын талаар сар тутам Улсын Их Хуралд танилцуулахыг Монгол Улсын Засгийн газар /У.Хүрэлсүх/, Монголбанк /Б.Лхагвасүрэн/, Санхүүгийн зохицуулах хороо /Д.Баярсайхан/-нд тус тус даалгасугай:

1/эрүүл, найдвартай, ил тод, нээлттэй, олон нийтийн хяналттай, харилцагчид хүртээмжтэй банкны тогтолцоог хөгжүүлж, банкны салбарын реформ хийх;

2/банкны зээлийн хүүг болон зээлийн эх үүсвэрийн зардлыг бууруулах;

3/мөнгө хүүлэлтийг хязгаарлах замаар зээлдэгчийн эрхийг хамгаалах эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх;

4/жижиг, дунд үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгчдийн бизнесийн үйл ажиллагааг дэмжих зорилгоор зээлийн батлан даалтын сангийн үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх;

5/банкнаас бусад санхүүгийн салбарыг хөгжүүлэх;

6/төрийн үйлчилгээний болон төрийн тусгай албан хаагчдад зориулсан ипотекийн зээлийн шинэ бүтээгдэхүүн гаргах хүрээнд түрээслээд өмчлөх хэлбэртэй орон сууцны тусгай хөтөлбөр гаргаж хэрэгжүүлэх, орон сууцны ипотекийн зээлийн санхүүжилтийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх;

7/гадаад валютын улсын нөөцийг нэмэгдүүлэх;

8/Улсын ерөнхий прокурорын газар, Авлигатай тэмцэх газар, шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага, банкны эрх хүлээн авагч нартай хамтарсан ажлын хэсэг байгуулж, татан буугдсан банкны чанаргүй активыг шуурхай барагдуулах, төлбөрт хураагдсан үл хөдлөх эд хөрөнгө болон улсын орлогод хураагдсан эд хөрөнгөөс олсон орлогыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулж, эмнэлэг, сургууль, улсын хэрэгцээнд ашиглах;

9/төрийн үйлчилгээнд цахим шилжилт хийх;

10/иргэний тэтгэвэр барьцаалсан зээлийн төлбөрийг төрөөс нэг удаа төлөх арга хэмжээний хүрээнд банканд байршуулсан нийгмийн даатгалын сангийн мөнгөн хөрөнгийг чөлөөлөх;

11/эдийн засгийг идэвхжүүлэх, хямралын эсрэг тусгай зорилтот сан байгуулах.

3.Малчдын орлогыг нэмэгдүүлэх, ноолуурын салбарын дотоодын үйлдвэрлэлийг хамгаалах зорилгоор дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхийг Монгол Улсын Засгийн газар /У.Хүрэлсүх/-т даалгасугай:

1/ноолуурын түүхий эдийн нөөц бүрдүүлэх, ноолууран бүтээгдэхүүнийг экспортлохтой холбогдуулан ноолуурын үйлдвэрлэл эрхлэгчдэд хөнгөлөлттэй зээл олгох үйл ажиллагааг яаралтай зохион байгуулах;

2/ноолуурын экспортыг дэмжих чиглэлээр ноолуурыг хилийн бүх боомтуудаар саадгүй нэвтрүүлэх, холбогдох хураамжуудын хэмжээг “0” болгох асуудлыг шийдвэрлэх;

3/малчдын орлого болон үндэсний үйлдвэрүүдийг дэмжих зорилгоор ноолуурын зах зээлийн суурь үнэ дээр 1 кг тутамд 20 000 /хорин мянган/ төгрөгийн урамшууллыг малчин өрх бүрд олгох;

4/ноолуурын зах зээлд өрсөлдөөнийг бий болгож, бодит үнэ тогтоох зорилгоор гадаад улсын худалдан авагч нарыг ноолуур бэлтгэх үйл ажиллагаанд татан оролцуулах ажлыг шуурхай зохион байгуулах.

4.Энэ тогтоолын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Монгол Улсын Их Хурлын Эдийн засгийн байнгын хороо /Ж.Ганбаатар/, Төсвийн байнгын хороо /Б.Чойжилсүрэн/-нд тус тус даалгасугай.

5.Энэ тогтоолыг баталсан өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА **Г.ЗАНДАНШАТАР**

Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны
32 дугаар тогтоолын хавсралт

Коронавируст халдвар /КОВИД-19/-ын цар тахлын үед санхүү, эдийн засгийн тогтвортой байдлыг хангах, эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, төрийн үйлчилгээнд цахим шилжилт хийх арга хэмжээ

Д/д	Чиглэл	Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хариуцах байгууллага
1	Эрүүл, найдвартай, ил тод, нээлттэй, олон нийтийн хяналттай, харилцагчид хүртээмжтэй банкны тогтолцоог хөгжүүлж, банкны салбарын реформ хийх	1.1.Эрүүл, найдвартай, ил тод, нээлттэй, олон нийтийн хяналттай, харилцагчид хүртээмжтэй, үр ашигтай банкны тогтолцоог бий болгох банкны салбарын шинэтгэлийн хөтөлбөрийг боловсруулж, Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх бэлтгэл хангах.	Монголбанк
		1.2.Банкны зохистой удирдлагын тогтолцоог бүрдүүлж, хувь эзэмшлийн төвлөрлийг бууруулах, нээлттэй хувьцаат компаний хэлбэрт шилжүүлэх, банкны хяналт шалгалт, бүтцийн өөрчлөлтийн арга хэмжээний эрх зүйн орчныг сайжруулах чиглэлээр холбогдох хууль тогтоомжид өөрчлөлт оруулах хуулийн төслийн санал боловсруулж, Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх бэлтгэл хангах.	Монголбанк
		1.3.Цахим банкны үйл ажиллагааг өргөжүүлж, төрөлжсөн цахим банкийг бий болгох.	Монголбанк
2	Банкны зээлийн хүүг бууруулах, хүүний хөнгөлөлт үзүүлэх, зээлийн эх үүсвэрийн зардлыг бууруулах	2.1.Харилцах дансанд хүү тооцохгүй байх, гадаад валютын хадгаламжийг албан журмын даатгалд хамруулахгүй байх, иргэн, хуулийн этгээд хоорондын гүйлгээг үндэсний мөнгөн тэмдэгтээр гүйцэтгэдэг байх агуулгаар Банк, эрх бүхий хуулийн этгээдийн мөнгөн хадгаламж, төлбөр тооцоо, зээлийн үйл ажиллагааны тухай хууль, Банкин дахь мөнгөн хадгаламжийн даатгалын тухай хууль, Төлбөр тооцоог үндэсний мөнгөн тэмдэгтээр гүйцэтгэх тухай хуульд өөрчлөлт оруулах хуулийн төслийн санал боловсруулж, Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх бэлтгэл хангах.	Монголбанк
3	Мөнгө хүүлэлтийг хязгаарлах замаар зээлдэгчийн эрхийг хамгаалах эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх	3.1.Мөнгө хүүлэлтийг тодорхойлж, хязгаарлах, санхүүгийн хэрэглэгч, зээлдэгчийн эрх ашгийг хамгаалах чиглэлээр хууль тогтоомжийн төслийг боловсронгуй болгох санал бэлтгэх.	Санхүүгийн зохицуулах хороо, Монголбанк

4	Жижиг, дунд үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгчдийн бизнесийн үйл ажиллагааг дэмжих зорилгоор зээлийн батлан даалтын сангийн үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх	4.1.Жижиг, дунд үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгчдийн бизнесийн үйл ажиллагааг дэмжих, тэдгээрийн үйл ажиллагаанд шаардагдах санхүүжилтийн боломжийг нэмэгдүүлэх, иргэдийн орлогын тогтвортой эх үүсвэрийг хангах зорилгоор нэг зээлдэгчид гаргах батлан даалтын дээд хязгаарыг бууруулан тогтоох.	Засгийн газар
		4.2.Зээлийн батлан даалтын үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх, батлан даалтын сангийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэхэд шаардлагатай зохицуулалтын бодлого, журамд өөрчлөлт оруулах.	Санхүүгийн зохицуулах хороо
		4.3.Эх оронч худалдан авалтыг дэмжих, чанар, стандартын шаардлага хангасан, дотооддоо үйлдвэрлэсэн барааг төрийн худалдан авалтаар дэмжих Засгийн газрын “Жагсаалт шинэчлэн батлах тухай” 2019 оны 90 дүгаар тогтоолын хэрэгжилтийг хангаж ажиллах.	Засгийн газар
5	Банкнаас бусад санхүүгийн салбарыг хөгжүүлэх	5.1.“Монгол Улсын санхүүгийн зах зээлийг 2025 он хүртэл хөгжүүлэх үндэсний хөтөлбөр”-ийн хэрэгжилтийг эрчимжүүлэх.	Санхүүгийн зохицуулах хороо
6	Төрийн үйлчилгээний болон төрийн тусгай албан хаагчдад зориулсан ипотекийн зээлийн шинэ бүтээгдэхүүн гаргах, орон сууцны ипотекийн зээлийн санхүүжилтийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх	6.1.Төрийн үйлчилгээний болон төрийн тусгай албан хаагч, ажилтанд зориулсан ипотекийн зээлийн тусгай бүтээгдэхүүн гаргах хүрээнд түрээслээд өмчлөх хэлбэртэй орон сууцны тусгай хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх, түүнд шаардлагатай санхүүжилтийн эх үүсвэр болон хүүгийн татаасыг төрөөс хариуцах.	Засгийн газар, Монголбанк, Санхүүгийн зохицуулах хороо, Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар
		6.2.Барилгын салбарын зээлийн чанар муудахаас сэргийлэх, ажлын байрыг хадгалах зорилгоор Монголбанкнаас олгосон санхүүжилтийн үндсэн төлбөрийн эргэн төлөлтийн хэмжээгээр орон сууцны ипотекийн зээлийг үргэлжлүүлэн санхүүжүүлэх, энэ чиглэлээр үйл ажиллагаа эрхлэх бүрэн эрхийг Монголбанканд олгох эрх зүйн түр зохицуулалтыг бий болгох хууль тогтоомжийн төслийн санал боловсруулж, Улсын Их Хурлаар хэлэлцүүлэх.	Засгийн газар, Монголбанк, Санхүүгийн зохицуулах хороо, Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар
		6.3.Зээлийн эргэн төлөлтийн хугацааг сунгасан Засгийн газрын шийдвэртэй уялдуулан төрөөс хэрэгжүүлж байгаа орон сууцны ипотекийн хөнгөлөлттэй хүүтэй зээлийн хугацааг зээлийн үндсэн болон хүүгийн төлбөрийн үлдэгдэл хэмжээг нэмэгдүүлэхгүйгээр дахин гурав хүртэл сараар хойшлуулах.	Засгийн газар, Монголбанк

		6.4.Энэ тогтоолын хавсралтын 6.3-т заасан арга хэмжээнд хамрагдах шаардлагыг хангасан боловч зээлийн төлбөр хойшлуулах хүсэлт гаргаагүй зээлдэгчийн нийт жилийн нэрлэсэн хүүний хоёр нэгж хувьтай тэнцэх хэмжээний дэмжлэгийг гурван сарын хугацаанд төрөөс хариуцах.	Засгийн газар, Монголбанк
		6.5.Орон сууцны ипотекийн зээлийн санхүүжилтийн тогтолцоонд өрсөлдөөн бий болгож, Нийслэлийн орон сууцны корпораци /НОСК/ болон бусад холбогдох хуулийн этгээдэд шинээр шаардлагатай тусгай зөвшөөрөл олгох, хөрөнгөөр баталгаажсан үнэт цаасыг бүртгэх талаар холбогдох арга хэмжээг шуурхай авч хэрэгжүүлэх.	Санхүүгийн Зохицуулах хороо, Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар
7	Гадаад валютын улсын нөөцийг нэмэгдүүлэх	7.1.Засгийн газрын “Алт-2” үндэсний хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг эрчимжүүлэх.	Засгийн газар
		7.2.Алт олборлогч аж ахуйн нэгжүүдэд хөнгөлөлттэй санхүүжилт олгох, түүнд шаардагдах санхүүжилтийн эх үүсвэрийг зээлийн болон бусад хэлцлээр гадаад, дотоод зах зээлээс бүрдүүлэх, энэ чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулах, хэлцэл хийх, шийдвэр гаргах бүрэн эрхийг Монголбанканд олгох эрх зүйн түр зохицуулалтыг бий болгох хууль тогтоомжийн төслийн санал боловсруулж, Улсын Их Хурлаар хэлэлцүүлэх бэлтгэл хангах.	Монголбанк
8	Төрийн үйлчилгээнд цахим шилжилт хийх	8.1.Цахим худалдаа, төрийн цахим үйлчилгээний төрлийг өргөжүүлж эрчимжүүлэх, цахим хичээлийн нэгдсэн портал бий болгох, КОВИД-19 цар тахлын мэдээллийн программ хангамж, аппликейшн хөгжүүлэх, үйлчилгээг цахим хэлбэрээр авсан бол үнэ тарифыг бууруулах, банк хоорондын шимтгэлийг тэглэх.	Засгийн газар, Монголбанк, Харилцаа холбоо, мэдээллийн технологийн газар, Харилцаа холбооны зохицуулах хороо
		8.2.Төрийн үйлчилгээнд цахим шилжилт хийхэд Засгийн газрын Бүх нийтийн үйлчилгээний үүргийн сангаас дэмжлэг үзүүлэх.	Засгийн газар, Харилцаа холбоо, мэдээллийн технологийн газар, Харилцаа холбооны зохицуулах хороо

		8.3.Олон нийтийг төөрөгдүүлсэн худал ташаа мэдээ, мэдээлэл цахим орчинд тархахаас сэргийлэх, хязгаарлах болон цахим орчны үйлчилгээ эрхлэгч /цахим хуудас, цахим орчин дахь олон нийтийн сүлжээ, аппликэйшн гэх мэт/-тэй хамтран ажиллах зохицуулалтын журмыг боловсруулах, батлах, хэрэгжилтийг хангах.	Засгийн газар, Харилцаа холбоо, мэдээллийн технологийн газар, Харилцаа холбооны зохицуулах хороо
9	Иргэний тэтгэвэр барьцаалсан зээлийн төлбөрийг төрөөс нэг удаа төлөх арга хэмжээний хүрээнд банканд байршуулсан нийгмийн даатгалын сангийн мөнгөн хөрөнгийг чөлөөлөх	9.1.Иргэний тэтгэвэр барьцаалсан зээлийн төлбөрийг төрөөс нэг удаа төлөх тухай хуулийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлд заасны дагуу банкны эзэмшиж байгаа үнэт цаасыг худалдан авч Иргэний тэтгэвэр барьцаалсан зээлийн төлбөрийг төрөөс нэг удаа төлөх тухай хуулийн 5.4-т заасан үүргийг хэрэгжүүлэх.	Засгийн газар, Монголбанк

Хаяг:
“Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн редакц.
Улаанбаатар-14201, Төрийн ордон 124 тоот
И-мэйл: turiin_medeelel@parliament.mn
Утас: 262420
Хэвлэлийн хуудас: 2.75
Индекс: 200003